

Ki Tisa' – Exodus 30:11 – 34:35

Aliyah 1 – Exodus 30:11 – 31:17

Deze *aliyah* begint met wetgeving over de *terumah*. Dit is het geven van geld of materialen als offer aan de Heer. Er bestaan **drie vormen van *terumah***. De eerste is de vrijwillige bijdrage van materialen, die de Israëlieten bijdroegen voor de bouw van de tabernakel. De tweede is de heffing van een halve *shekel* zilver per persoon voor de voetstukken van de pilaren van de tabernakel. En de derde is de heffing van een halve *shekel* zilver per persoon voor de dienst van de tabernakel.

De eerste twee vormen van *terumah* zijn behandeld in *parshat Terumah*. Daar zagen we dat de vrijwillige bijdrage van **materialen** voor de bouw van de tabernakel verwijst naar de Geestesgaven, die de Heilige Geest aan de gemeente geeft. En we zagen dat de vaste heffing voor de **voetstukken** van de pilaren verwijst naar het verzoenend offer van Yeshua. Hij is het enige en onveranderlijke fundament voor de geestelijke Tempel, die zijn volgelingen vormen. Dit fundament is voor iedereen gelijk.¹

In de huidige *aliyah* gaat het over de derde vorm van *terumah*, die voor de **dienst** van de tabernakel bestemd was. Hiervan werden bijvoorbeeld de openbare offers bekostigd. Nu hangen de tweede en derde vorm van *terumah* nauw samen. In beide gevallen gaat het om een vaste heffing van een halve *shekel*. En in beide gevallen wordt de heffing gedaan tijdens een volkstelling, als verzoening voor degenen die meegeteld werden. Ze verwijzen daarmee ook allebei naar hetzelfde offer van Yeshua, die voor ons de *terumah* betaalde, zodat wij verzoend en bij Gods volk gerekend konden worden.

De vraag is nu waarom er een **halve *shekel*** betaald moest worden en geen hele *shekel* bij een volkstelling. De *shekel* was 20 *gera* waard. Dat sluit prachtig aan bij de leeftijd van 20 jaar, waarboven men meegeteld werd met het volk. Je zou dus verwachten dat men een hele *shekel* moest betalen. Waarom dan toch een halve *shekel* als *terumah*? Hierboven werd al vermeld dat er twee verschillende heffingen waren van een halve *shekel*. De eerste was bestemd voor de voetstukken van de pilaren en de tweede voor de offerdienst. Ik denk dat de heffing daarom een halve *shekel* was, zodat men in totaal toch op één hele *shekel* uitkwam. Dit leert ons dat beide heffingen niet zonder elkaar kunnen bestaan. Ze horen onlosmakelijk bij elkaar.

De heffing voor de voetstukken vond uiteraard maar **eenmaal** plaats. Daar lezen we over in Exodus 38:25-27. Maar de heffing voor de offers moest **jaarlijks** plaatsvinden. Dat kunnen we afleiden uit Nehemia 10:33-34.² De verzoening voor de getelde mensen van het volk vindt dus zowel eenmaal als jaarlijks plaats. Hier gaat ook een geestelijk principe achter schuil. Er is één moment waarop we als pilaren in Gods heiligdom ingevoegd

---

¹ Zie: www.ingeestenwaarheid.nl > Bijbelstudies > Torah > Exodus > Terumah

² Daar is echter sprake van 1/3 shekel per persoon. Dat was onder andere omstandigheden en ten behoeve van een ander heiligdom, namelijk de Tempel in Jeruzalem. Kennelijk waren daar andere bedragen nodig.

worden. Op dat moment worden we verzoend, op grond van het bloed van Yeshua. Maar daarnaast zijn er steeds weer momenten van verzoening nodig. We begaan nog steeds fouten en soms komt er schuld uit het verleden boven, waarover we nog geen belijdenis hebben gedaan. **Steeds weer** mogen we **Yeshua's bloed daarover afbidden**, zodat Gods verzoening in ons leven kan doorwerken. Anders gaan er dingen in de weg staan om Gods zegen in ons leven te kunnen ontvangen. De offerdienst in de hemel blijft dus doorgaan, door de *terumah* die Yeshua met zijn bloed blijft betalen.

In Hebreëën 9 staat heel duidelijk dat Yeshua maar eenmaal hoefde te lijden en te sterven om een eeuwige verzoening teweeg te brengen. Dit was anders dan de offers in de tabernakel, die steeds weer gebracht moesten worden. Echter, hier geldt nog steeds dat de **toepassing van dat offer** elke keer weer plaatsvindt. Iedere keer dat we het avondmaal vieren, eten en drinken we het offerlam Yeshua. Dan wordt zijn offer op ons leven toegepast. Dit is meer dan een herinnering alleen. We ontvangen op het moment van vieren nieuwe verzoening en nieuw leven, door Yeshua's offer.³ Verder blijft het bloed van Yeshua als getuigenis van verzoening spreken in de hemelse rechtbanken. We kunnen hierop ook een beroep doen voor de hemelse Rechter. Als u daar meer over wilt lezen, dan kunt u terecht bij *Praktisch onderwijs*.⁴

De wetenschap dat het offer van Yeshua door blijft werken, geeft ook ruimte om aan een materiële **Derde Tempel** in Jeruzalem te blijven denken. Soms wordt als argument tegen de bouw van een dergelijke Tempel het volgende ingebracht: de offerdienst in de Tempel is niet meer nodig, want Yeshua heeft voor eens en altijd zijn leven geofferd. Nu mogen we overal en altijd in Gods aanwezigheid zijn. Dat maakt een concrete, materiële Tempel overbodig. Maar nu kunnen we er tegenin brengen: het offer van Yeshua was inderdaad eenmalig, maar in de Tempel zou nog altijd sprake kunnen zijn van een voortgaand herinneringsoffer of toepassingsoffer van Yeshua's bloed. Eigenlijk is het avondmaal al zo'n offer.

Daarnaast is het trouwens ook zo dat er in de Tempel voor veel meer geofferd werd, dan alleen voor de verzoening. Denk maar aan de eerstelingen, de *terumah*, de dankoffers, de gelofteoffers, de heilige verering van God door muziek en dans, etc. Uit Openbaring 6:3-6 en 15:5-8 blijkt ook dat de **hemelse tabernakeldienst** door blijft gaan, na het offer van Yeshua. We zien namelijk dat de gebeden van de heiligen met het reukwerk op het reukofferaltaar worden gelegd. Vervolgens komen er engelen uit de hemelse tabernakel of tempel met de oordelen van God. Waarom zou dit in de hemel wel mogelijk zijn en op de aarde niet...?

Belangrijk is om te beseffen dat een **geestelijke lezing**, een **letterlijke lezing** niet uitsluit. Als hier de tabernakel geestelijk wordt uitgelegd, wil dit absoluut niet zeggen dat een aardse tempel niet meer van belang zou zijn. In tegendeel, dit kan het belang daarvan juist onderstrepen. Zie verder het eerste *statement* van www.ingeestenwaarheid.nl...

---

³ Matth. 26:26-28, Joh. 6:51-58.

⁴ www.ingeestenwaarheid.nl > Toerusting > Praktisch onderwijs > Hemelse rechtbanken

Wat we verder leren in de huidige *aliyah* is dat niemand **jonger dan 20 jaar** meegeteld werd met het volk. In Numeri 1:3 lezen we nog de toevoeging dat niemand jonger dan 20 jaar dienst deed in het leger. Hieruit wordt duidelijk dat men pas vanaf 20 jaar geacht werd een rol of taak ten behoeve van de **brederere gemeenschap** op zich te nemen. Nu staat deze leeftijd van 20 jaar niet op zichzelf. In de Bijbel worden meerdere leeftijdsgrenzen genoemd:

In Leviticus 27 worden bijvoorbeeld de vrijkoopsommen voor de Israëlieten opgesomd. Uit dit gedeelte blijkt dat er **leeftijdscategorieën** waren van 0 – 5 jaar, 5 – 20 jaar, 20 – 60 jaar, 60 > jaar. Voor de categorie van mannen, die in de leeftijd van 20 – 60 jaar vallen, waren de vrijkoopsommen het hoogst, namelijk 50 sikkil zilver. Hieruit kunnen we afleiden dat men van 20 tot 60 jaar geacht werd een taak te vervullen ten behoeve van de bredere gemeenschap.

Algemeen bekend is ook de leeftijd van 12 of 13 jaar, waarop *bar mitswah* of *bat mitswah* gedaan wordt. Vanaf dat moment is men **persoonlijk verantwoordelijk** voor de eigen daden. Men wordt dan ‘zoon van de wet’ of ‘dochter van de wet’. Zolang kinderen nog jonger zijn dan 12 of 13 jaar, dragen de ouders namelijk de verantwoordelijkheid voor de daden van de kinderen. Maar daarboven wordt men verantwoordelijk gehouden voor de eigen daden.

Iets onbekender zijn de leeftijdsgrenzen van 25 en 30 jaar voor het dienstdoen als Leviet in de Tempel. In Numeri 4:3 staat dat men als Leviet mag dienen van 30 – 50 jaar. In deze leeftijd vervulde men dus niet alleen een rol voor de bredere gemeenschap, maar ook een rol in de **heilige zaken van God**. In Numeri 8:24-25 staat dat men als Leviet mag dienen van 25 – 50 jaar. Vanwaar dit verschil? Zelf denk ik dat dit met een inwerkperiode te maken had. Van 25 jaar t/m 30 jaar mocht men **onder supervisie** van anderen dienstdoen, daarna zelfstandig. Dit leidt af uit het verschil in benaming van de werkzaamheden. In Numeri 4:3 wordt over *mela'chah* ‘werk’ of ‘vakmanschap’ gesproken en in Numeri 8:24 wordt over *‘avodah* ‘dienstwerk’ of ‘slavendienst’ gesproken. Dit leert mij dat men van 25 – 30 jaar alleen was toegestaan om taken onder supervisie (*‘avodah*) te verrichten in het heiligdom.

Interessant is ook dat het Levietenwerk in Numeri 4 en 8 omschreven wordt met *ingaan om te strijden in het leger, in het werk van de tabernakel*. De Levieten gingen dus niet zomaar dienst doen in de tabernakel, maar ze waren daar voor geestelijke oorlogsvoering.⁵ We kunnen in elk geval hieruit leren dat de **volle bediening** in Gods Koninkrijk gewoonlijk pas na het 30-ste jaar van start gaat en bij het 50-ste jaar stopt. Veelzeggend is dat zowel koning David als Yeshua haMashiach hun bediening begonnen in hun 30-ste levensjaar.⁶

---

⁵ Ik vermoed dat zij ook actief geweest zijn in de hemelse rechtbanken. Zie verder: www.ingeestenwaarheid.nl > Toerusting > Praktisch onderwijs > Hemelse rechtbanken

⁶ 2 Sam. 5:4, Luk. 3:23.

In de huidige *aliyah* wordt ook gesproken over het koperen wasvat, ook wel de **koperen zee** genoemd.⁷ Het koper heeft in de Bijbel vaak te maken met de **overgang** van het profane en alledaagse naar het heilige en gewijde. Zo moeten Aäron en zijn zonen hun handen en voeten wassen in het koperen wasvat, als ze van buiten komen en tot de heilige zaken willen naderen. Maar ook de pilaren *Yachin* en *Boaz* bij de deur van de Tempel van Salomo, waren van koper. Men kon de Tempel niet binnengaan, zonder tussen deze koperen zuilen door te gaan.⁸

Het is ook niet toevallig dat het koperen wasvat 'zee' genoemd wordt. Goud kunnen we verbinden met de hemel, zilver met de aarde en koper met de zee. En de **zee** maakte in het Oud-oosterse denken ook scheiding tussen het heilige en het profane. In het oude wereldbeeld liep de zee namelijk helemaal om de aarde heen. De zee was onder de aarde, maar ook boven de aarde. Het blauw van de lucht werd namelijk gezien als het water van de zee, boven het uitspansel. Zo ligt de aarde als een ongeborn baby in het **water van de baarmoeder**. Dit betekent dat als je van de aarde naar de hemel wilt gaan, dan zal je door het water van de zee (het blauw van de lucht) heen moeten.

Een interessante link is die met de **doop**. Als we tot geloof in Yeshua komen, worden we ondergedompeld in het water. Dit laat zien dat je opnieuw, **geestelijk geboren** wordt. Je treedt een nieuwe dimensie binnen; die van de hemel. Maar alleen door het water van de geboorte heen. Yeshua heeft tegen Nicodemus gezegd: *Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Als iemand niet opnieuw geboren wordt, kan hij het Koninkrijk van God niet zien ... Als iemand niet geboren wordt uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk van God niet binnengaan. Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest ... De wind waait waarheen hij wil en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heen gaat; zo is het met iedereen die uit de Geest geboren is.*⁹

Daarom moesten Aäron en zijn zonen de handen en voeten wassen. Als ze dat niet zouden doen en toch zouden naderen tot de heilige zaken, dan zouden ze sterven. Je kunt niet zonder waterreiniging of wedergeboorte tot God naderen.

In deze *aliyah* vinden we ook de geboden omtrent de heilige **zalfolie** en het heilige **reukwerk**. Deze mochten niet nagemaakt worden door mensen buiten het heiligdom. Ik vermoed dat dit te maken heeft met de **geestverruimende werking**, die deze hadden. Het reukwerkaltar wordt namelijk in verband gebracht met visioenen.¹⁰ Nu is God niet afhankelijk van reukwerk om ons visioenen te geven, maar ik denk zelf dat God vaak ook materiële en natuurlijke zaken gebruikt, om zichzelf te openbaren. Ook denk ik dat geestverruimende middelen niet voor niets in de schepping voorkomen. Alleen kunnen we uit het stuk van vandaag wel afleiden, dat deze middelen **niet zomaar gebruikt** mogen worden, op eigen initiatief. Dat is heel gevaarlijk, want dan gaat onze geest zich ook met andere geestelijke troep vullen.

---

⁷ 1 Kon. 7:23, 1 Kron. 18:8.

⁸ 1 Kon. 7:15-22. De handen en voeten van de priesters maakten contact met de heilige grond en materialen.

⁹ Joh. 3:5-8.

¹⁰ Zie bijvoorbeeld Lukas 1:11.

In *parshat Terumah* hebben we de zalfolie verbonden met inwijding en toerusting door de **Heilige Geest**. Het reukwerk hebben we verbonden met aanbidding, muziek, tongentaal en geestvervoering. De Heilige Geest heeft namelijk ook een geestverruimend effect op mensen. Zozeer dat in Handelingen 2:13 en Efeze 5:18 de vergelijking tussen dronkenschap en de vervulling met de Heilige Geest gemaakt wordt.

Ook **muziek** heeft een geestverruimend of vervoerend effect op mensen. Daarom staat er in Efeze 5:18-19 : *Word niet dronken van wijn, waarin losbandigheid is, maar word vervuld met de Geest en spreek onder elkaar met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen en zing voor de Heer en loof in uw hart ...* De vervulling met Geest brengt een vervoering, die op **dronkenschap** lijkt. En dit blijkt alles te maken te hebben met muziek.

Zo raakten ook de profeten van de **profetenscholen** door muziek in vervoering. In 1 Samuël 10:5-6 zegt de profeet Samuël tegen koning Saul: *Daarna zult u op de heuvel van God komen, waar garnizoenen van de Filistijnen liggen. En het zal gebeuren, als u daar in de stad komt, dat u een groep profeten tegen zult komen, die van de hoogte afkomt. Zij hebben luiten, tamboerijnen, fluiten en harpen bij zich en zijn aan het profeteren. Dan zal de Geest van de Heer over u vaardig worden en u zult samen met hen profeteren; u zult in een ander mens veranderd worden.*

Nu kan er nog beweerd worden dat het vaardig worden van de Geest over Saul, geen geestvervoering was. Dat Saul gewoon volkomen nuchter bleef. Maar in 1 Samuël 19:23-24 kunnen we er niet meer omheen. Als Saul bij de groep profeten komt, die onder leiding van Samuël aan het profeteren zijn, gebeurt er het volgende: *... en dezelfde Geest van God kwam ook op hem. En al profeterend ging hij verder, totdat hij in Najoth bij Rama kwam. Ook hij trok zijn kleren uit, en ook hij profeteerde voor de ogen van Samuël. Hij lag daar zonder kleren, die hele dag en die hele nacht. Daarom zegt men: Is Saul ook onder de profeten?*

Ik geef toe dat dit een **bizar tafereel** is. Maar we leren hieruit dat als de Geest over ons komt, dat we dan in zodanige vervoering kunnen raken, dat we de controle over onszelf kwijtraken en dat het aardig op dronkenschap begint te lijken. En we leren hieruit ook dat bij het profeteren natuurlijke zaken, zoals muziek, werden ingezet. In dit licht bezien is het niet vreemd om te denken dat een natuurlijk middel zoals het reukwerk in de tabernakel een geestverruimende werking heeft gehad.

Dit betekent tevens dat we ook voorzichtig moeten omgaan met **muziek en aanbidding**. Het reukwerk mocht niet buiten het heiligdom worden nagemaakt. Zo mogen we ook niemand aanbidden dan God alleen. En wat betreft muziek: wanneer dit te zeer in vervoering brengt, is het wel belangrijk om onszelf een vraag te stellen: waar vult onze geest zich mee op het moment van vervoering? Muziek is een prachtig middel van God om onze geest met goede dingen te vullen. Maar muziek kan onze geest ook verduisteren en vullen met **andere geestelijke invloeden**, die heel schadelijk zijn. Daarom geeft dit gedeelte ons ook een waarschuwing mee om **selectief** om te gaan met muziek. Laat je geest met het goede van Gods Geest vullen en niet met andere geestelijke troep.

God zegt verder in deze *aliyah* dat Hij **Betzaleel**, de zoon van Uri, de zoon van Chur met de Geest van God heeft gevuld. Hij heeft hem gevuld met wijsheid, inzicht, kennis en vakmanschap. Zo kan hij volgens Exodus 31:4 *ontwerpen uitdenken en werken met goud, zilver en koper*. Verder kan hij werken met stenen en hout. Daarom moet Betzaleel al deze materialen voor de tabernakel bewerken. In de uitleg van *parshat Terumah* kunt u meer lezen over de link tussen wijsheid-inzicht-kennis en goud-zilver-koper.

De naam Betzaleel is trouwens veelzeggend. Het betekent '**in de schaduw van God**'. Dit betekent dat Betzaleel veilig in de schaduw onder Gods vleugels geborgen is geweest. Betzaleel is verborgen gehouden voor het grote publiek tot op dit moment. Hij was veilig in de intimiteit van God. En nu wordt zijn naam naar voren gehaald en aan Mozes doorgegeven. Uri en Chur zijn trouwens ook prachtige namen. Uri betekent 'mijn licht' en Chur betekent iets als 'wit zijn'. Betzaleel komt uit de schaduw tevoorschijn en zal rein en zuiver Gods licht laten stralen.

Oholiav, de zoon van Agisamach, mag samen met andere vakmensen de rest van de tabernakel bouwen. Als eerste wordt daarbij de tent van de tabernakel zelf genoemd. Zijn naam betekent dan ook '**de tent van Vader**' betekent. Hij mag de tent van zijn hemelse Vader maken. Hier zien we al verschijnen dat we God 'Vader' mogen noemen. De intimiteit met God komt hier naar boven drijven. Agisamach betekent 'mijn broer heeft ondersteund / geholpen'. Oholiav wordt dan ook niet alleen aan het werk gesteld, maar samen met zijn broeders uit het volk.

Hieruit leren we dat God sommige mensen in het bijzonder roept, om zijn heilige zaken vorm te geven in de wereld. Zij worden vaak **alleen** geroepen en hebben een heel speciale taak om Gods glorie en wijsheid de wereld in te laten stromen. Deze mensen maken vaak wel tijden van eenzaamheid door. Andere mensen roept God juist in **gemeenschap** met anderen. Zij binden de gemeenschap samen in de arbeid voor de heilige zaken. Zij geven de tent van de ontmoeting vorm en zorgen dat mensen bijeen gebracht en gehouden worden. Zij zijn mensen die floreren in gezelschap van anderen.

Deze *aliyah* sluit af met het **shabbatsgebod**. Dit gebod lijkt op het eerste gezicht helemaal uit de toon te vallen in vergelijking met het voorgaande, maar dat is bij nader inzien niet het geval. De tabernakel betreft namelijk een heiligdom in de ruimte en de shabbat betreft een **heiligdom in de tijd**. De tabernakel zet een specifieke plaats vrij voor Gods aanwezigheid. De shabbat zet een specifieke tijd vrij voor Gods aanwezigheid.

Vanaf het begin van de schepping zijn deze twee hand in hand gegaan. De schepping sluit namelijk af met de instelling van de shabbat, een heiligdom in de tijd. Op de shabbat rustte God en genoot van zijn scheppingswerk. Hij heiligde deze dag speciaal voor Hemzelf. Maar er werd ook een heiligdom in de ruimte opgericht, want we lezen direct daarop over de aanleg van de hof van Eden. Een speciale plek, waar de mens met God kon wandelen. De plek ook waar de Boom des Levens te vinden was. Dit was een heilige plek en in die zin vergelijkbaar met de tabernakel.¹¹

---

¹¹ Oud-oosterse scheppingsverhalen sloten vrijwel altijd af met de bouw van een tuinheiligdom voor de schepper.

Zo leren we dat Gods aanwezigheid enerzijds te maken heeft met **ruimte, materialen en mensen** en anderzijds te maken heeft met **tijd, kalender en feesten**. Deze twee zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. We kunnen geen heiligdom voor God in de wereld oprichten, als we niet op Gods tijden en feesten gericht zijn. Hij bepaalt de juiste tijd.

Opvallend is verder dat het **gouden kalf verhaal** door het shabbatsgebod omgeven wordt. De structuur zit als volgt in elkaar:

1. Instructies voor de bouw van de tabernakel (Ex. 25:1 – 31:11)
2. Shabbatsgebod (Ex. 31:12 – 31:17)
3. Gouden kalf verhaal (Ex. 31:18 – 34:35)
4. Shabbatsgebod (Ex. 35:1 – 35:3)
5. Uitvoering van de bouw van de tabernakel (Ex. 35:4 – 40:38)

We zien hier een concentrische structuur in, met het gouden kalf verhaal in het midden. Waarom staat dit verhaal in het midden? In het gouden kalf verhaal treffen we de **'zondeval'** van Israël aan. Maar in ditzelfde verhaal krijgt Mozes ook **God te zien**. Het hoogste hoogtepunt en het diepste dieptepunt ineen dus.

Dit was aan het begin van de schepping ook het geval. Op de shabbat wandelde de mens in de hof met God. Zij zagen God en spraken met God. Maar op diezelfde shabbat viel de mens, door te eten van de verboden vrucht. Het paradijs is hoogtepunt en dieptepunt tegelijk.

In elk geval leren we dat als de tabernakel er staat in tijd en ruimte, dan gaat het erom spannen. Dan komt **Gods aanwezigheid** in ons midden. Dit kan twee dingen betekenen. Enerzijds kan dit ons de intimiteit met God in trekken. Dit kan tot een geweldig hoogtepunt worden. Anderzijds kan dit juist een botsing opleveren van Gods heiligheid met onze slechtheid. Dan drijven God en de mens juist uit elkaar, net als twee gelijke polen van een magneet.

Het mooie is dat Mozes zich opwerpt als **voorbiddler en middelaar**, juist in het gouden kalf verhaal. Er wordt verzoening gedaan, op dat cruciale moment. Zo is Mozes een beeld van Yeshua. Hij kwam om ons te verzoenen met God en ons weer in zijn aanwezigheid te brengen. Anders zou alles kapot gaan. God en mens in één tent, dat is zonder verzoening niet uit te houden.

De shabbat wordt een teken tussen God en Israël genoemd. Maar ook de vreemdelingen, die in het midden van Israël verkeerden, moesten de shabbat houden. Zij gingen immers tot op zekere hoogte deel uitmaken van het volk Israël. Nu worden **gelovigen uit de heidenvolken** door Yeshua geënt op Israël. Er valt dus veel voor te zeggen dat de wetten voor de vreemdelingen ook betrokken mogen worden op de heidense volgelingen van Yeshua. Uit Jesaja 66:23 blijkt dan ook dat alle heidenen de **shabbat** mee zullen vieren in het komende Messiaanse Rijk. Meer over de shabbat lezen? Zie *Bijbelse feesten*.¹²

---

¹² www.ingeestenwaarheid.nl > Bijbelse feesten > Shabbat.

Wat hebben we nu geleerd?

1. Het verzoenend offer van Yeshua moet **steeds weer toegepast** worden
2. Dit pleit voor de komst van een **Derde Tempel**
3. **Vanaf 20 jaar** draagt men verantwoordelijkheid voor de **brederere gemeenschap**
4. Een **bediening** voor God begint gewoonlijk **vanaf 25 à 30 jaar** en loopt tot 50 jaar
5. Alleen door de wedergeboorte uit Geest en water (**doop**) kan men tot God naderen
6. **Geestverruimende middelen** mogen niet op eigen initiatief gebruikt worden
7. **Aanbid God alleen**
8. Wees voorzichtig met **muziek** en vervoering: laat je geest met het goede vullen
9. Sommigen worden **alleen** geroepen, anderen in **gemeenschap** met anderen
10. Heilige **tijd** en heilige **ruimte** gaan samen op: wees alert op Gods tijden en feesten
11. Als God aanwezig is, gaat het erom spannen: **verzoening** is noodzakelijk.
12. Gelovigen uit de **heidenvolken** mogen de **shabbat** meevieren met Israël